

Uskontojen uhrien tuki UUT ry:n toimintasuunnitelma vuodelle 2024

UUT:n esittely

UUT on ainoa Suomessa toimiva järjestö, joka keskittyy tukemaan uskonyhteisöissä vaikeuksiin joutuneita ja heidän läheisiään vertaistuen keinoin sekä nostamaan esiin uskonyhteisöjen keskuudessa esiintyviä ongelmia ja ehkäisemään niitä.

UUT:n toimintaa ohjaavat yhteisesti sovitut arvot ja strategia, jotka on julkaistu UUT:n nettisivuilla keväällä 2023. UUT:n visiona on yhteiskunta, jossa yksilöllä on vapaus uskoa tai olla uskomatta ilman pelkoa, ja jossa hengelliseen väkivaltaan puututaan niin uskonyhteisöjen kuin yhteiskunnan taholta.

UUT:n tehtävänä on tarjota tukea ja tietoa uskonyhteisöissä vaikeuksiin joutuneille ja heidän läheisilleen, vähentää hengellisen väkivallan ilmenemistä yhteiskunnassamme sekä toimia tunnettuna ja luotettuna asiantuntijana uskontojen varjopuoliin liittyvissä kysymyksissä.

Työmme pohjaa ihmisarvon kunnioitukseen, yhdenvertaisuuteen, syrjimättömyyteen ja uskonnonvapauteen. UUT ei edistä mitään tiettyä maailmankuvaa, uskontoa tai uskonnottomuutta, vaan on kiinnostunut siitä, miten yhteiskunta voi puuttua uskonyhteisöissä esiintyviin ongelmiin, miten ongelmia voidaan ehkäistä ja miten vaikeuksia kohdanneita voidaan tukea.

UUT:n toimintamuotoja ovat vertaistuki-, tiedotus-, vaikutus- ja vapaaehtoistoiminta. Toimintamme painopistealueita ovat lasten ja naisten oikeudet sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tilanne uskonyhteisöissä.

Tässä toimintasuunnitelmassa kerromme, miten tavoitteemme saavutetaan vuonna 2024.

Vertaistukitoiminta

Mitä vertaistuki on?

Vertaistuella tarkoitetaan samankaltaisia asioita kokeneiden toisilleen tarjoamaa tukea. Ihmiset voivat kokea uskonyhteisöissä ja niistä irtautuessaan vakavia kriisejä. Näihin sisältyy esimerkiksi erilaisia hyväksikäytön muotoja. Tiiviistä uskonyhteisöstä irtautuva henkilö voi joutua kriisiin, johon liittyy esimerkiksi maailmankuvan, identiteetin ja sosiaalisten suhteiden menettäminen sekä joissakin tapauksissa uskonyhteisöstä riippuvan työpaikan menettäminen ja avioero. Tällaisissa elämän kriiseissä läheisten ihmisten tuki voi auttaa selviytymään, mutta uskonyhteisöstä irtautumiseen sisältyy toisinaan läheisten tuen menettäminen. Tästä syystä vertaistuki on usein korvaamattoman tärkeää.

Vertaistuen kohderyhmät

Vertaistukitoimintamme kohderyhmänä ovat kaikki, joilla on ollut vaikeita kokemuksia uskonyhteisöjen jäsenenä ollessaan tai irtautuessaan yhteisöistä. Lisäksi tuemme hengellistä väkivaltaa kokeneiden läheisiä ja heitä, joiden suhde läheiseen on kärsinyt tai katkennut uskonnon takia.

Vertaistuen toimintamuodot

Tarjoamme vertaistukea ryhmätapaamisten, netissä ja sosiaalisessa mediassa toimivien ryhmien, puhelimen ja Tukinetin kautta toteutettavan henkilökohtaisen tukisuhteen välityksellä. Tavoitteenamme on ylläpitää nykyisenkaltaista, jo laajaa vertaistukitoimintaa. Vuonna 2024 järjestämme noin 120 vertaistukitapaamista kasvotusten tai etäyhteyksillä. Noin 800 kävijää osallistuu näihin tapaamisiin.

Vertaistukiryhmät

Järjestämme kasvokkain tapaavia vertaistukiryhmiä seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Kuopio, Oulu, Jyväskylä, Tampere ja Turku. Nämä ryhmät ovat avoimia kaikista uskontotaustoista tuleville, mutta Helsingissä järjestämme yleisen ryhmän lisäksi myös kohdennettuja ryhmiä erilaisista uskontotaustoista tuleville. Tavoitteenamme on jatkaa ryhmien toimintaa näissä kaupungeissa sekä laajentaa toimintaa mahdollisuuksien mukaan uusiin kaupunkeihin. Laajentumisen mahdollisuudet riippuvat kysynnästä sekä siitä, onko meillä uudella paikkakunnalla toimivia vapaaehtoisia.

Lähiryhmien lisäksi järjestämme useita vertaistukiryhmiä etäyhteyksin: yleinen etäryhmä, lestadiolaistaustaiset, karismaattisista kristillisistä taustoista tulevat (esim. helluntailaisuus ja vapaa kirkko), Jehovan todistaja -taustaiset, muslimitaustaiset ja sateenkaareva etäryhmä. Muita vertaistukiryhmiä, kuten eroseminaari parisuhteesta eronneille, naisten ryhmä, kansainvälinen ryhmä, läheisten ryhmä ja mormonitaustaisten ryhmä järjestetään, mikäli resurssit sallivat ja kysyntää on.

UUT tekee yhteistyötä Parantava kvääri -hankkeen kanssa, jonka tavoitteena on yhdistää tieteen ja taiteen keinoja hengellistä väkivaltaa kokeneiden sateenkaari-ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Hankkeen kehittämiä menetelmiä sovelletaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville toteutetussa vertaistuellisessa interventiossa viimeistään syksyllä 2026 rahoituksen varmistuttua. Sitä ennen hankkeessa tuotetaan ryhmässä hyödynnettävää tutkimusta ja suunnitellaan interventiota yhteistyössä UUT:n kanssa. Hankkeen työryhmään kuuluvat FT, postdoc-tutkija Rose-Marie Peake (Tampereen yliopisto), väitöskirjatutkija Moona Kinnunen (Helsingin yliopisto) sekä diakoni, taiteilija Ani Iivanainen.

Vuodesta 2019 lähtien UUT on järjestänyt uskonnollisista yhteisöistä irtautuneille naisille suunnattuja vertaistukiviikonloppuja. Tätä toimintaa jatketaan ja kehitetään vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on järjestää kaksi vertaistukiviikonloppua. Tavoitteena on, että tulevana vuosina viikonlopuilla on erilaisia teemoja ja ne olisivat suunnattu erilaisille ryhmille (esimerkiksi naiset, miehet, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, tietyt uskonnolliset taustat ym.).

Tarjoamme vertaistukea myös Facebook-ryhmien kautta. Ryhmät ovat yksityisiä, millä pyrimme luomaan turvallisen ja luottamuksellisen ympäristön keskustelulle. Järjestämme anonyymiä vertaistukea henkilökohtaisten tukisuhteiden kautta Tukinetin alustalla.

UUT tukee entisten Jehovan todistajien järjestämää vertaistukitoimintaa, johon sisältyvät Veljesseura-keskustelupalsta, Facebook-ryhmä ja Discord-kanava.

Tiedotustoiminta

Tiedotustoiminnan tavoitteita

Tiedotustoimintamme tavoitteena on lisätä hengellisen väkivallan ilmiöiden tunnettavuutta. Pyrimme vaikuttamaan yhteiskuntaan siten, että hengellistä väkivaltaa ehkäistäisiin, siihen suhtauduttaisiin vakavasti ja uhreja autettaisiin. Erityisiä painopisteitä tiedotustoiminnassamme ovat naisten ja lasten oikeudet sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asema.

Tiedotustoimintamme on myös vertaistukea siinä mielessä, että kerromme usein ihmisten kokemuksista, mikä on tukea samankaltaisia asioita kokeneille tarjoten perspektiiviä omiin kokemuksiin ja tietoa siitä, ettei ole kokemustensa kanssa yksin. Lisäksi omien kokemusten kertominen julkisesti sekä tutkijoille ja viranomaisille voi tarjota mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Kirkon tutkimuskeskuksen arvion mukaan Suomessa toimii yli 1000 uskonyhteisöä. Emme kykene seuraamaan kaikkien yhteisöjen toimintaa yksityiskohtaisesti, mutta voimme tuottaa tietoa tiiviisiin uskonyhteisöihin liittyvistä ilmiöistä yleisellä tasolla sekä tarjoamaan yksityiskohtaisempaa tietoa joistakin yhteisöistä. Yleensä nämä yhteisöt ovat hieman suurempikokoisia uskonyhteisöjä Suomessa tai yhteisöjä, joiden toimintaan liittyy arviomme mukaan erityisen paljon tai erityisen voimakkaasti ongelmallisia piirteitä.

Tiedotustoiminnassamme ovat muita näkyvämmiin esillä evankelisluterilainen kirkko, helluntailaisuus (+ muu karismaattinen kristillisuus), Jehovan todistajat ja vanhoillislestadiolaiset (+ muut lestadiolaisuuden suuntauksia) sekä islam.

Alla on kuvailtu käyttämiämme viestinnän kanavia.

Perinteinen media

Olemme usein näkyvästi esillä mediassa. Meille tärkeät aiheet kiinnostavat median edustajia. Esiinnostamme mediassa noin kuukausittain, usein näkyvillä paikoilla ja isoimmassa medioissa.

Sosiaalinen media

UUT tiedottaa aktiivisesti Facebookissa, Instagramissa ja X:ssä. Lanseerasimme Youtuben kanavan toukokuussa 2020. Tavoitteenamme on jatkossakin panostaa viestintään näitä alustoja käyttämällä.

Nettisivut ja uutiskirje

UUT:n nettisivuilla olevia tietoja lainataan usein alan kirjallisuudessa ja tutkimuksissa. Nettisivujemme uudistus toteutetaan vuosien 2023 ja 2024 aikana. Uusista sivuista tulee saavutettavuusdirektiivin täyttävät ja niiltä löytyy tietoa aiempaa helpommin. Uutiskirjeellämme on noin 700 tilaajaa.

Tapahtumat

UUT osallistuu erilaisiin tapahtumiin näyttöilleasettajana. Vuonna 2024 osallistumme kahteen tapahtumaan Helsingissä: Maailma kylässä ja Mielenterveysmessut.

Hengellistä väkivaltaa käsittelevät seminaarit ja koulutus hengellisen väkivallan ehkäisemiseen liittyen

UUT on järjestänyt useita hengellistä väkivaltaa käsitteleviä seminaareja vuosina 2020-2023. Seminaareissa on käsitelty sitä miten uskonyhteisöt voivat ehkäistä hengellistä väkivaltaa. Osa seminaareista on järjestetty yhteistyössä Suomen Ekumeenisen Neuvoston kanssa. Tätä yhteistyötä jatketaan vuoden 2024 aikana kehittämällä uskonyhteisöjen edustajille, viranomaisille sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille suunnattua koulutusta hengellisen väkivallan ehkäisemiseen liittyen.

Yhteistyö Mielenterveystalon kanssa

Tuotamme omahoito-ohjelman hengellistä väkivaltaa kokeneille Mielenterveystalo.fi-sivustolle. Omahoito-ohjelmaa on tehty vuosien 2022-2023 aikana ja se julkaistaan alkuvuodesta 2024. Ohjelma sisältää tietoa, tehtäviä ja videoita, jotka myös mainostavat UUT:n vertaistukitoimintaa.

Elokuvat, kirjat, tutkimukset ja opinnäytetyöt

Teemme yhteistyötä tutkijoiden, opinnäytetyöntekijöiden, elokuvantekijöiden ja tietokirjailijoiden kanssa. Tarjoamme heille tietoa ja autamme heitä löytämään informantteja haastateltaviksi.

Muutos-lehti

Julkaisemme Muutos-lehteä kerran vuodessa. Muutos-lehti kertoo toiminnastamme, ja se on vertaistukea kirjallisessa muodossa.

Selvitystyöt

Julkaisemme selvitystöitä, jotka ovat laajempia tekstejä, joissa kuvaamme uskonyhteisöissä esiintyviä ongelmia. Olemme aiemmin julkaisseet selvitystöitä esimerkiksi lasten asemasta uskonyhteisöissä ja Jehovan todistajien järjestön käyttämistä karttamisrangaistuksista. Selvitystyömme ovat saaneet runsaasti huomiota mediassa. Julkaisemme vuonna 2024 yhden selvitystyön.

Vaikutustoiminta

UUT tekee vaikutustoimintaa olemalla yhteyksissä viranomaisiin, uskonyhteisöjen edustajiin, poliitikoihin ja muiden järjestöjen edustajiin. Vuodesta 2019 lähtien olemme järjestäneet tapaamisia uskonyhteisöjen edustajien kanssa. Olemme tavanneet seuraavien yhteisöjen edustajia: Helluntakirkko, Myöhempien aikojen pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko, Suomen evankelisluterilainen kirkko, vanhoillislestadiolaisuus ja Vapaakirkko. Tämä vuoropuhelu on ollut onnistunutta ja sitä jatketaan.

Uusi työryhmä aloitti syksyllä 2023. Sen päämääränä on antaa suosituksia ja tarjota koulutuksia sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisille ja viranomaisille hengelliseen väkivaltaan liittyen. Työryhmässä on mukana UUT:sta Pia Puolakka, Kristiina Achté ja Maria Björkmark, Lapin yliopistosta Aini Linjakumpu ja Suomen Ekumeenisesta Neuvostosta Mayvor Wörn-Rancken. Lisäksi ryhmässä on lääkärin ja terapeuttien edustajia.

Osallistumme kansainväliseen yhteistyöhön pitämällä yhteyttä meidän toimintaa lähellä oleviin järjestöihin ulkomailla. Näitä ovat ainakin ICSA (International Cultic Studies Association), FECRIS (European Federation of Centres of Research and Information on Cults and Sects) ja Hjelpekilden (Norja). Erityisesti ICSA:n konferenssiin osallistuminen tarjoaa henkilökunnalle ja vapaaehtoisille mahdollisuuden saada koulutusta ja osallistua itse tiedon jakamiseen kansainvälisesti.

Vapaaehtoistoiminta

Suuri osa toiminnastamme on mahdollista vapaaehtoistoiminnan ansiosta. Vapaaehtoistoimintaamme osallistuvien määrä on kasvanut viime vuosien aikana. Vertaistukitoiminnassa vapaaehtoistyöhön osallistuvia on noin 60

henkilöä vuodessa. Nykyisenlaajuinen vertaistukitoimintamme pystytään toteuttamaan tällaisella vapaaehtoisten joukolla, mutta tarvitsemme noin 10 uutta vapaaehtoista vuosittain uusien toimintamuotojen toteuttamiseksi ja korvaamaan vapaaehtoistyön lopettavia. Tavoitteenamme on siis pitää yllä ja kasvattaa vertaistuessa toimivien vapaaehtoisten määrää kouluttamalla noin 10 uutta vapaaehtoista vuosittain.

Vapaaehtoiset saavat kattavan perehdytyksen, ja henkilökunta tukee heitä tehtävissään. Vapaaehtoisilla on mahdollisuus osallistua säännöllisiin ryhmätyönohjauksiin sekä hakeutua yksilötyönohjaukseen. Lisäksi vapaaehtoiset saavat koulutusta kahdesti vuodessa järjestettävissä koulutustilaisuuksissa. Vapaaehtoisten keskinäistä verkostoitumista tuetaan. He toimivat tiimeissä ja saavat tukea myös toisiltaan. Järjestämme vapaaehtoisillemme myös virkistystoimintaa, esimerkiksi yhteisten retkien ja virkistyspäivien muodossa.

Organisaation kehittäminen

Hallitus

Vuonna 2024 hallitus arvioi ja kehittää omaa työskentelyään. Hallituksen uudet jäsenet perehdytetään tehtäväänsä heti valinnan jälkeen. Perehdytyksestä vastaavat hallituksen vanhat jäsenet, toiminnanjohtaja ja muu henkilökunta.

Henkilökunta ja vapaaehtoiset

UUT:lla on kaksi kokoaikaista työntekijää, toiminnanjohtaja ja vertaistukitoiminnan koordinaattori, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä UUT:n hallituksen ja noin 60 vapaaehtoisen kanssa.

Olemme turvalliseksi, tasapuoliseksi ja luotettavaksi koettu työnantaja sekä hyvinvoiva työyhteisö. UUT:ssa tehtävä vapaaehtoistyö on antoisaa, eikä saa muodostua liian raskaaksi. UUT:n työssä kiinnitetään huomiota siihen, että työssä on rasittavia piirteitä kuten toimintakentän laajuus ja sen monet mahdollisuudet (lukuisissa uskonyhteisöissä esiintyvät moninaiset ja monimutkaiset ongelmat). Lisäksi rasiudesta tuo hengellisen väkivallan aiheiden rankkuus. Tehtävien ja toimintakentän rajaamiseen kiinnitetään tästä syystä huomiota.

Henkilökunta ja vapaaehtoiset kohtaavat työssään rankkoja aiheita, monimutkaisia ongelmia ja hankalia tilanteita. Henkilökunnalle ja vapaaehtoisille järjestetään työnohjausta, koulutusta ja virkistystoimintaa, jotka mahdollistavat työn tekemisen.

Toimintamme seuraaminen, arvioiminen ja kehittäminen

UUT:n henkilökunta osallistuu Artsi-toimintaan vuosien 2023 ja 2024 aikana. Toiminnan tavoitteena on kehittää toiminnan arviointia, joka uudistuu vuosina

2023 ja 2024. Arvioinnilla saatua tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Varainhankinta

UUT:n tärkeimmät rahoituslähteet ovat STEA, yksityiset lahjoitukset ja jäsenmaksut. Varainhankinnasta viestitään UUT:n nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Jäsenistö

Vuonna 2011 UUT:lla oli jäseniä noin 30. Nyt jäseniä on noin 410. Vuonna 2024 jäsenkuntaa laajennetaan mainostamalla jäsenyyttä monipuolisia viestintäkanavia käyttäen. Suuntaamme viestintää, tapahtumia ja osallistumismahdollisuuksia jäsenille.

Toiminnan suunnittelu

UUT:n toimintaa suunnittelevat hallitus, henkilökunta, vapaaehtoiset ja vertaistukitoimintaan osallistuvat. Vapaaehtoiset ja henkilökunta suunnittelevat toimintaa vuotuisessa kehittämisspäivässä.